

DE-115

December-2018

B.Ed., Sem.-I

B-109 : Economics

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
 (2) વિકલ્પો આંતરિક છે.
 (3) જમણી બાજુએ દર્શાવેલ આંકડા પ્રશ્નોના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.

1. (a) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : 14
- (i) ઉચ્ચતર માધ્યમિક કક્ષાએ અર્થશાસ્ત્રના શિક્ષણનું મહત્ત્વ સમજાવો.
 (ii) અર્થશાસ્ત્રની કેટલીક મુખ્ય વ્યાખ્યાઓ જણાવી તેમાની કોઈ એકની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
- અથવા**
- (i) અર્થશાસ્ત્રનું કાર્યક્ષેત્ર ચર્ચો.
 (ii) મૂલ્ય એટલે શું? અર્થશાસ્ત્રના મૂલ્યના પ્રકારો સમજાવો.
- (b) નીચેના છ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 4
- (i) શુદ્ધ અને વ્યાવહારિક વિજ્ઞાન એટલે શું?
 (ii) પ્રો. માર્શલે આપેલ અર્થશાસ્ત્રના હેતુઓ દર્શાવો.
 (iii) અર્થશાસ્ત્ર શિક્ષણના સામાન્ય હેતુઓ જણાવો.
 (iv) “વિદ્યાર્થીઓ અર્થશાસ્ત્ર વિષયમાં કૌશલ્ય કેળવે” આ સામાન્ય હેતુના બે વિશિષ્ટ હેતુઓ દર્શાવો.
 (v) નૈતિક મૂલ્ય એટલે શું?
 (vi) સામાન્ય અને વિશિષ્ટ હેતુ વચ્ચે મુખ્ય તફાવત કયો છે?
2. (a) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : 14
- (i) માર્કેટીરિયોગના સોપાનો અને ફાયદાઓ જણાવો.
 (ii) નીચેના મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખીને અર્થશાસ્ત્ર વિષયમાં ધોરણ-12નો કોઈ એક એકમ પસંદ કરી પાઠ આયોજન નોંધ તૈયાર કરો :
- (1) વિષયવસ્તુ
 (2) શિક્ષકની પ્રવૃત્તિ
 (3) કા.પા. નોંધ
- અથવા**
- (i) પાઠ આયોજન એટલે શું? અર્થશાસ્ત્રના શિક્ષક માટે તેનું શું મહત્ત્વ છે?
 (ii) સીમ્યુલેશનનું મહત્ત્વ અને ફાયદાઓ ચર્ચો.

- (b) નીચેના પાંચ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 3
- માઈક્રોટીર્યાંગ એટલે શું ?
 - માઈક્રોટીર્યાંગમા ઉદાહરણ કૌશલ્ય શું છે ?
 - અર્થશાસ્ત્ર શિક્ષણ દ્વારા વિદ્યાર્થીઓમાં કયા-કયા ચાર કૌશલ્યો વિકસાવી શકાય ?
 - પાઠ આયોજનમાં 'પ્રસ્તાવના'ની વિશિષ્ટતા શું છે ?
 - વિષયાભિમુખ કૌશલ્યના ઘટકો જણાવો.
3. (a) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : 14
- અર્થતંત્રમાં આવતા ચક્રાકાર આર્થિક પરિવર્તનોના પ્રકારોની વિસ્તૃત માહિતી આપો.
 - બજારમાં કિંમત-નિર્ધારણની પ્રક્રિયા આકૃતિ સહિત સમજાવો.
- અથવા**
- માંગનો નિયમ અનુસૂચિ અને આકૃતિની મદદથી સમજાવો.
 - સરેરાશ ખર્ચ અને સીમાંત ખર્ચ વચ્ચેના સંબંધો આકૃતિ દ્વારા સમજાવો.
- (b) નીચેના છ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 4
- અર્થશાસ્ત્રમાં નાશવંત વસ્તુઓ કોને ગણવામાં આવે છે ?
 - વ્યાપાર ચક્રના કેટલા તબક્કા છે ? કયા કયા ?
 - માંગનું વિસ્તરણ-સંકોચન ક્યારે શક્ય બને ?
 - માંગની આવક સાપેક્ષતા એટલે શું ?
 - પુરવઠા રેખાનો ઢાળ કેવો હોય છે ?
 - વૈકલ્પિક ખર્ચ એટલે શું ?
4. (a) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : 14
- આર્થિક વિકાસના નિર્દેશક તરીકે રાષ્ટ્રીય આવકની ચર્ચા કરો.
 - કુળાવાનો અર્થ આપી તેના કારણો ચર્ચો.
- અથવા**
- ઊંચા જન્મદર માટેના કારણોની ચર્ચા કરો.
 - કૃષિક્ષેત્રનું મહત્ત્વ સમજાવો.
- (b) નીચેના પાંચ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 3
- માનવ વિકાસ આંકનું મહત્તમ મૂલ્ય જણાવો.
 - બાળમૃત્યુદર એટલે શું ?
 - માર્શલે આપેલ નાણાંની વ્યાખ્યા આપો.
 - 2011માં ભારતમાં ગ્રામીણ અને શહેરી વસ્તીની ટકાવારી જણાવો.
 - રોકડીયા પાકના ચાર ઉદાહરણ આપો.

DE-115

December-2018

B.Ed., Sem.-I

B-109 : Economics

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) All questions are compulsory.
(2) Option are internal.
(3) Fig. of the right side indicate full marks of questions.

1. (a) Write the following : 14

- (i) Explain the importance of teaching economics at the level of higher secondary.
(ii) Mention some importance definition of economics. Explain any one definition in detail.

OR

- (i) Discuss the scope of Economics.
(ii) What is value ? Explain the types of value in economics.

(b) Write any **four** out of **six** : 4

- (i) What is pure and applied science ?
(ii) Indicate aims of Economics given by Prof. Marshall.
(iii) Indicate general objective of teaching of Economics.
(iv) State two specific objectives of the general objectives of "the pupils may develop skill in the subject of Economics".
(v) What is moral value ?
(vi) Which are the main differences between general objectives and specific objectives.

2. (a) Write the following : 14

- (i) Write steps of micro teaching and its advantages.
(ii) Prepare lesson plan from any unit of standard 12th for the following points :
(1) Content
(2) Teacher activity
(3) B.B. Work

OR

- (i) What is the meaning of the lesson plan ? State the importance to the Economic's teacher.
(ii) Discuss the importance and advantages of simulation.

- (b) Write any **three** out of **five** : **3**
- (i) What is micro teaching ?
 - (ii) What is illustration skill in micro teaching ?
 - (iii) Which four skills can be developed in students through the teaching of Economics ?
 - (iv) What is the significance of the step of 'Introduction' in a lesson plan ?
 - (v) Indicate the components of set-induction skill.
3. (a) Write the following : **14**
- (i) Give a detail explanation of the dynamic economic changes and its types in economy.
 - (ii) Explain the price determination process of market along with a diagram.
- OR**
- (i) Explain law of demand with the help of schedule and diagram.
 - (ii) Explain with diagram the inter-relationship between average cost and marginal cost.
- (b) Write any **four** out of **six** : **4**
- (i) What is meant by perishable goods in economics ?
 - (ii) How many phases are there in a trade cycle ? Which are those ?
 - (iii) When there is possibility of expansion-contraction of demand ?
 - (iv) What is income elasticity of demand ?
 - (v) How is the slope of supply curve ?
 - (vi) What is opportunity cost ?
4. (a) Write the following : **14**
- (i) Discuss **National Income** as an indicator of Economic development.
 - (ii) Define **inflation** and explain the causes of inflation.
- OR**
- (i) **Discuss** in detail the causes for high birth-rate.
 - (ii) **Discuss** importance of Agriculture sector.
- (b) Write any **three** out of **five** : **3**
- (i) State the maximum value in Human Development Index.
 - (ii) What is Infant Mortality Rate ?
 - (iii) Write the definition of money given by Marshall.
 - (iv) State the percentage of rural and urban population in India in the year 2011.
 - (v) Give four examples of cash crops.